

Брюксел, 3 октомври 2025 г.
(OR. en)

13319/25

ENER 466
COMPET 927
CLIMA 373
PROCIV 120
ENV 902

БЕЛЕЖКА

От:	Генералния секретариат на Съвета
До:	Комитета на постоянните представители/Съвета
Относно:	Електрификацията като двигател на конкурентоспособен и чист преход - Обмен на мнения

С оглед на заседанието на Съвета по транспорт, телекомуникации и енергетика (Енергетика) на 20 октомври 2025 г., приложено се изпраща на делегациите информационна бележка на председателството относно електрификацията като двигател на конкурентоспособен и чист преход.

Контекст

Промисленият сектор е един от най-големите потребители на енергия, като на него се падат 25 % от общото потребление на енергия в ЕС. Този сектор си остава силно зависим от изкопаемите горива, които представляваха повече от половината от потреблението му на енергия през 2023 г.¹ Неотдавнашната енергийна криза и безпрецедентната нестабилност на цените разкриха зависимостта ни от вноса на изкопаеми горива, което направи енергоемките отрасли уязвими. Със засилването на конкуренцията в световен мащаб конкурентоспособността и устойчивостта на европейската промишленост в бъдеще са тясно свързани със способността ѝ да се декарбонизира чрез постепенното премахване на изкопаемите горива и замяната им с по-ефективна европейска чиста енергия. Това става ясно както от доклада на Марио Драги, така и от Пакта за чиста промишленост на Комисията.

Електрификацията има потенциал да бъде основен двигател на една по-устойчива, конкурентоспособна и неутрална по отношение на климата промишленост. Повишаването на капацитета на промишлеността да реагира на ценовите промени и да управлява гъвкаво потреблението на енергия не само укрепва нейната конкурентоспособност, но и допринася за цялостната стабилност и ефективност на енергийната система.

В публикувания от Комисията План за действие за енергия на достъпни цени² се изтъква необходимостта от значително увеличаване на чистата енергия и електрификацията, в центъра на която стои енергийната ефективност. Очаква се впоследствие Комисията да представи през първото тримесечие на 2026 г. план за действие за електрификация, в който да очертае необходимите следващи стъпки за постигане на напредък по отношение на електрификацията.

¹ [Eurostat \(2023 г.\): Крайно потребление на енергия в промишлеността — подробни статистически данни.](#)

² COM(2025) 79 final.

Това създава навременна възможност за обмен на гледни точки във връзка с програмата за електрификация и за предоставяне на принос на Комисията преди представянето на плана за действие. Електрификацията е също така основен двигател на декарбонизацията в транспортния и отоплителния сектор. Тъй като електрификацията на различните сектори е свързана с различни възможности и предизвикателства, а оттам и с различни политически решения, е необходим подробен аналитичен подход. Поради това обсъждането ще се съсредоточи върху електрификацията на промишлеността, тъй като промишлената конкурентоспособност е особено неотложно предизвикателство.

Дебатът относно рамката за периода след 2030 г. се отнася и до осигуряването на подходяща комбинация от подходи, които да могат да стимулират напредъка по икономически ефективен начин, като същевременно оставят място за иновации и национални особености. Това изисква да се намери баланс между поставянето на цели и регулаторната гъвкавост. Предвид спешната необходимост от ускоряване на прехода от изкопаеми горива към чиста енергия, целта на дискусиата ни е да определим подходяща рамка за постигане на напредък по отношение на икономически ефективната електрификация в отраслите с най-голям потенциал и за преодоляване на евентуалните пречки.

Потенциалът за електрификация на промишлеността

Анализите показват, че до 2035 г. техническият потенциал за пряка електрификация в Европа би могъл да достигне между 60 % и 90 % от общото търсене на енергия в промишлеността³. Този преход включва замяна на процесите, основани на изкопаеми горива, с електрически алтернативи. Над 60 % от това търсене вече може да бъде задоволено със съществуващите технологии като електрически котли, термопомпи и електроудъгови пещи. За да се реализира този потенциал обаче, трябва да са налице подходящите благоприятстващи условия. Те включват инвестиции, ефективни стимули и ефикасно използване и разширяване на електроенергийната мрежа.

³ [Джули, М. \(Giuli, M.\) \(2024 г.\): „Пряка електрификация на загряването в промишлените процеси \(Direct electrification of industrial process heat\): оценка на технологиите, потенциала и бъдещите перспективи за ЕС“ \(An assessment of technologies, potential and future prospects for the EU\), „Agora Industry“, 11 декември.](#)

Успоредно с това следва да се положат допълнителни усилия за ускоряване на иновациите за електрифицирани решения при високотемпературните процеси, като същевременно се установят подходящите условия за оставащите трудни за електрифициране процеси, така да се използват по икономически ефективен начин други варианти за декарбонизация. Освен това, за да се обмисли електрифициране, електричеството трябва да бъде икономически достъпен източник на енергия за промишлеността и за други сектори на потребление. Това изисква увеличаване на усилията за засилени мерки за подобряване на конкурентоспособността на електроенергията, напр. ускорено внедряване на местни източници с ниски пределни разходи като възобновяемите енергийни източници и ядрената енергия, както и укрепване на мрежата и разширяване на капацитета за съхранение, така че да се намалят общите разходи на системата.

Рамкови условия за стимулиране на електрифицирането

Инвестициите в електрификация и гъвкавост често включват значителни първоначални капиталови разходи. Те обикновено включват модернизиране или замяна на съществуващото оборудване и инфраструктура със захранвани с електричество алтернативи. По този начин електрификацията изисква както частно, така и публично финансиране, за да се преодолее недостигът на инвестиции и да се стимулира мащабна промишлена трансформация.

Наскоро приетата Рамка за държавна помощ във връзка с Пакта за чиста промишленост (CISAF) частично проправи пътя за намаляване на риска за частните инвестиции в чисти технологии и декарбонизация на промишлеността. Тя дава възможност за използване на публични инструменти като гаранции, заеми и собствен капитал за привличане на частен капитал в проекти, които ускоряват прехода към неутрална по отношение на климата икономика, като същевременно се запазва глобалната конкурентоспособност на европейската промишленост и се понижават цените на електроенергията.

Очаква се предстоящата банка за декарбонизация на промишлеността да изиграе централна роля за улесняване на прехода на европейската промишленост към електрифицирани алтернативи. Чрез предоставянето на евтини заеми, безвъзмездни средства и гаранции се очаква банката да намали риска за инвестициите. С развитието на рамката все още е нужно да се прави оценка на необходимостта от допълнителни финансови инструменти или механизми за подкрепа, за да се ускори електрифицирането.

Освен това решенията за електрификация на промишлеността са свързани с по-ниски оперативни разходи, докато процесите се захранват с електроенергия вместо с изкопаеми горива. Това зависи до голяма степен от разликата между цените на електроенергията и газа, но също така и от други фактори, като например гъвкавостта.

Въпреки че много промишлени отрасли имат ограничен потенциал за гъвкавост, подобряването на капацитета на промишлеността да реагира на динамичните ценови промени и да участва в пазарите за гъвкавост чрез управляване на потреблението на енергия с оперативна гъвкавост може да спомогне за намаляване на оперативните разходи и за създаване на нови потоци от приходи, като същевременно допринася за повишаване на стабилността и надеждността на електроенергийната система. Дори отраслите, които са изправени пред предизвикателства при адаптирането на производството, могат да направят инвестиции за преодоляването им, като например платформи за данни, батерии на място или съхранение на топлинна енергия. Тези допълнителни активи могат да допринесат за намаляване на периода на възвръщаемост на инвестициите в електрификация.

Реформата от 2024 г. на структурата на пазара на електроенергия в ЕС постигна значителен напредък в стимулирането на гъвкавостта. Тя гарантира достъп до пазара за промишлените предприятия и доставчиците на агрегирани услуги, възлага извършването на национални оценки на нуждите от гъвкавост и открива механизми за осигуряване на капацитет за гъвкави ресурси от неизкопаеми източници. С нея също така се засилва ролята на доставчиците на агрегирани услуги и се насърчават местните пазари за гъвкавост с цел преодоляване на ограниченията на мрежата.

Очаква се до 30 юни 2026 г. Комисията да преразгледа регламента. Това дава възможност да се прецени дали са необходими още мерки за допълнително подсилване на стимулите за икономически ефективна промишлена електрификация и гъвкавост.

Основни въпроси за дискусията

1. Как най-добре можем да осигурим правилната рамка за електрификация на промишлеността, така че да подкрепим правилните стимули за инвестиране и преобразуване на производството, като същевременно дадем възможност на предприятията да реагират на ценовите промени и да консумират гъвкаво?
 2. Кой сектори или отрасли имат най-голям потенциал за бърза електрификация и какви конкретни мерки в подкрепа на електрификацията на промишлеността следва да приеме Комисията в бъдещата си стратегия за електрификация?
-